

N:o 25.

Af herr **N. Nilsson** i Vrångebol, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlstad.

Då under 1886 års riksdag, vid behandlingen af frågan om inrättande af flera afdelningskontor för riksbanken, i fråga om då föreslagna platser, Karlstad tillerkändes ett af de främsta rummen, vågar jag åter väcka motion om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlstad för provinsen Vermland. Som detta landskap är vidsträckt och aflägsse beläget från hufvudkontoret, gör sig ett känbart behof gällande att genom ett afdelningskontor få dess lånerörelse tillgodosedd. Ifall Riksdagen skulle finna fördelaktigare, att nu föreslagna afdelningskontor bestridde endast den mindre lånerörelsen, såsom afbetalningslån och kreditiv, till gagn för jordbruket och den mindre industrien inom den ort, det tillhör, vågar jag föreslå,

att Riksdagen på ofvan angifna grunder, så vida dessa anses lämpliga, eller i annat fall, under enahanda vilkor, som äro gällande för redan anordnade afdelningskontor, ville besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlstad för Vermlands län.

Om remiss till bankoutskottet anhålles.

Stockholm den 9 maj 1887.

Nils Nilsson
i Vrångebol.

Häruti instämma:

P. Sahlström.

Lars Persson.

Emil Olsson.

J. Andersson
i Lysvik.

G. Jansson
i Krakerud.

A. F. Broström.

C. F. Segerlind.

Statistiska uppgifter till belysande af motionerna om
ändring af 13 §, 2 & 3 mom. Riksdagsordningen.

I.

Antal riksdagsmän i Första Kammaren åren:

	1867.	1870.	1873.	1876.	1879.	1882.	1885.	1887.
Från landstingen.....	120	121	121	122	127	128	128	131
Från de största städerna	5	5	7	9	9	9	10	12
Summa	125	126	128	131	136	137	138	143

II.

Antal riksdagsmän i Andra Kammaren (efter det nya val egt rum) åren:

	1867.	1870.	1873.	1876.	1879.	1882.	1885.	1887.
{ Stockholm	13	13	13	15	16	16	19	21
{ Göteborg	4	5	5	6	7	7	8	9
{ Malmö	2	2	2	3	3	3	4	4
{ Norrköping	2	2	2	2	2	2	2	2
{ Gefle	1	1	1	1	1	1	1	2
{ Upsala	1	1	1	1	1	1	1	2
{ Karlskrona.....	1	1	1	1	1	1	1	1
{ Jönköping	—	—	—	—	1	1	1	1
{ Lund	—	—	—	—	1	1	1	1
{ Örebro	—	—	—	—	1	1	1	1
{ Helsingborg	—	—	—	—	—	—	—	1
{ Kalmar	—	—	—	—	—	—	—	1
{ Linköping	—	—	—	—	—	—	—	1
{ Landskrona	—	—	—	—	—	—	—	1
{ Sundsvall	—	—	—	—	—	—	—	1
Småstadsvalkretsar	31	31	31	31	30	30	30	26
Summa från städerna.....	55	56	56	60	64	64	69	75
Från landsbygden	135	136	138	138	140	142	145	146
Summa från hela riket...	190	192	194	198	204	206	214	221

Till *småstadsvalkretsar* fördes år 1866 samtliga rikets städer med undantag allena för Stockholm, Göteborg, Norrköping, Malmö, Karlskrona, Gefle och Upsala, men bland de 31 då bildade valkretsarne för städer med mindre folkmängd än 10,000 fingo dock Lund, Landskrona, Kalmar, Jönköping, Linköping, Visby och Örebro utgöra egna sådana kretsar hvar för sig. År 1876 uppflyttades Jönköping, Lund och Örebro bland städerna med mer än 10,000 invånare, och bland de 30 då bildade valkretsarne för småstäderna fingo Landskrona, Helsingborg, Kalmar, Linköping, Visby och Sundsvall hvar för sig utgöra egna sådana kretsar. År 1886 uppflyttades Helsingborg, Kalmar, Linköping, Landskrona och Sundsvall bland städerna med mer än 10,000 invånare, men bland de 26 då bildade valkretsarne för rikets mindre städer fick allenast Söderhamn utgöra en egen sådan valkrets ensam för sig.

III.

Medeltal invånare för hvarje riksdagsman i Andra Kammaren vid valen åren:

	1866.	1869.	1872.	1875.	1878.	1881.	1884.	1887.
Landsbygden.....	26,794	26,849	26,488	27,111	27,358	27,276	26,577	26,560
Städerna	9,035	9,316	9,800	10,003	10,224	10,819	10,868	10,734

IV.

Folkmängden i riket vid slutet af de år, efter hvars folkmängdsuppgifter valen till Andra Kammaren egt rum.

	1865.	1868.	1871.	1874.	1875.	1877.	1880.	1883.	1885.
Å landsbygden ...	3,615,159	3,649,241	3,653,071	3,741,369	3,769,785	3,830,188	3,875,237	3,853,708	3,877,716
I städerna	498,982	523,839	551,106	600,190	613,506	654,354	690,431	749,887	805,053
I hela riket	4,114,141	4,173,080	4,204,177	4,341,559	4,383,291	4,484,542	4,565,668	4,603,595	4,682,769

V.

Folkmängden i rikets städer vid slutet af de år, efter hvars folkmängdsuppgifter valen till Andra Kammaren egt rum.

	1865.	1868.	1871.	1874.	1875.	1877.	1880.	1883.	1885.
Stockholm	133,361	131,400	138,512	150,446	152,582	165,677	168,775	194,469	215,688
Göteborg	45,541	53,448	57,360	63,748	65,858	71,707	76,401	81,507	91,033
Malmö	21,889	23,461	26,426	30,676	32,155	34,439	38,054	41,678	44,532
Norrköping.....	22,694	23,634	24,916	26,365	26,457	27,226	26,735	27,961	28,503
Gefle	12,511	13,315	14,712	16,787	17,119	18,137	18,758	19,358	20,753
Upsala.....	10,247	11,156	11,705	12,367	12,644	13,466	15,675	17,682	20,202
Karlskrona	16,425	17,564	16,234	16,643	16,877	17,787	18,300	18,842	19,127
Jönköping	—	10,494	11,254	12,548	13,142	14,460	16,147	18,321	19,344
Lund.....	—	10,526	10,870	11,680	12,218	13,415	14,304	14,349	14,835
Örebro	—	—	—	—	10,193	10,831	11,785	12,454	13,018
Helsingborg.....	—	—	—	—	—	10,639	11,550	13,462	15,230
Kalmar.....	—	—	—	—	—	10,223	10,963	11,605	11,819
Linköping	—	—	—	—	—	—	—	10,077	11,284
Landskrona	—	—	—	—	—	—	—	10,475	11,263
Sundsvall.....	—	—	—	—	—	—	—	—	10,275
Summa	262,668	294,998	311,989	341,260	359,245	408,007	427,447	492,240	546,906
Småstäderna	236,314	229,841	239,117	258,930	254,261	246,347	262,984	257,647	258,147
Summa summarum	498,982	523,839	551,106	600,190	613,506	654,354	690,431	749,887	805,053

VI.

Folkmängdstillväxten under åren 1865—1885.

	I hela riket.		Å landsbygden.		I städerna.			I hela riket.		Å landsbygden.		I städerna.	
	Antal.	proc.	Antal.	proc.	Antal.	proc.		Antal.	proc.	Antal.	proc.	Antal.	proc.
1865...	44,080	1,08	31,695	0,88	12,385	2,55	1876...	46,422	1,06	28,930	0,77	17,492	2,85
1866...	46,536	1,13	35,748	0,99	10,788	2,16	1877...	54,829	1,24	31,473	0,83	23,356	3,70
1867...	35,004	0,84	22,921	0,63	12,083	2,37	1878...	47,321	1,06	29,621	0,77	17,700	2,70
1868...	— 22,601	— 0,54	— 24,587	— 0,67	+ 1,986	+ 0,38	1879...	47,038	1,04	28,904	0,75	18,134	2,70
1869...	— 14,323	— 0,34	— 21,834	— 0,60	+ 7,511	+ 1,43	1880...	— 13,233	— 0,29	— 13,476	— 0,35	+ 243	+ 0,04
1870...	9,768	0,23	1,469	0,04	8,299	1,56	1881...	+ 6,577	+ 0,14	— 13,455	— 0,35	+ 20,032	+ 2,90
1871...	36,652	0,85	24,195	0,67	11,457	2,12	1882...	+ 6,870	+ 0,15	— 13,123	— 0,34	+ 19,993	+ 2,81
1872...	46,235	1,10	29,050	0,80	17,185	3,12	1883...	24,480	0,53	5,049	0,13	19,431	2,66
1873...	47,560	1,12	32,278	0,88	15,282	2,69	1884...	40,853	0,89	12,883	0,33	27,970	3,73
1874...	43,587	1,01	26,970	0,73	16,617	2,85	1885...	38,321	0,83	11,125	0,29	27,196	3,50
1875...	41,732	0,96	28,416	0,76	13,316	2,22							

VII.

Proportionen mellan lands- och stadsbefolkningen, angifven i procent af hela rikets folkmängd åren:

	Lands- bygd.	Städer.		Lands- bygd.	Städer.		Lands- bygd.	Städer.		Lands- bygd.	Städer.
1805.....	90,44	9,56	1866.....	87,75	12,25	1873.....	86,42	13,58	1880.....	84,88	15,12
1815.....	90,22	9,78	1867.....	87,56	12,44	1874.....	86,18	13,82	1881.....	84,46	15,54
1825.....	90,17	9,83	1868.....	87,45	12,55	1875.....	86,00	14,00	1882.....	84,05	15,95
1835.....	90,40	9,60	1869.....	87,22	12,78	1876.....	85,76	14,24	1883.....	83,71	16,29
1845.....	90,23	9,77	1870.....	87,05	12,95	1877.....	85,41	14,59	1884.....	83,25	16,75
1855.....	89,59	10,41	1871.....	86,89	13,11	1878.....	85,17	14,83	1885.....	82,81	17,19
1865.....	87,87	12,13	1872.....	86,63	13,37	1879.....	84,93	15,07			

VIII.

Sammanlagda folkmängden i städerna med mer än 10,000 invånare vid slutet af de år, efter hvars folkmängdsuppgifter valen till Andra Kammaren försiggått, angifven i procent af

	1865.	1868.	1871.	1874.	1875.	1877.	1880.	1883.	1885.
hela rikets folkmängd	6,38	7,07	7,42	7,86	8,2	9,1	9,36	10,7	11,7
samtliga städers folkmängd	52,64	56,31	56,61	56,86	58,56	62,35	61,91	65,6	67,9

IX.

Proportionen mellan antalet af landsbygdens och städernas representanter i Andra Kammaren, angifven i procent af hela ledamotsantalet (efter det nya val egt rum) åren:

	1867.	1870.	1873.	1876.	1879.	1882.	1885.	1887.
Landsbygden	71,05	70,83	71,13	69,70	68,63	68,93	67,76	66,06
Städerna	28,95	29,17	28,87	30,30	31,37	31,07	32,24	33,94

X.

Tillökningen i antal af landsbygdens och städernas representanter hvar för sig i Andra Kammaren, efter det nya val egt rum, angifven i procent af ursprungliga antalet vid 1867 års riksdag.

	1870.	1873.	1876.	1879.	1882.	1885.	1887.
Landsbygden	0,74	2,22	2,22	3,70	5,19	7,41	8,22
Städerna	1,82	1,82	9,09	16,36	16,36	25,45	36,36

XI.

Tabell, utvisande hur enligt de olika förslagen antalet riksdagsmän från de stora städerna i Andra Kammaren skulle ökas med folkmängden.

Antal riksdagsmän.	Tusental invånare enligt förslagen:					
	I	II	III	IV	V	VI
1	10	10	15	10	15	20
2	20	25	30	30	35	40
3	30	40	45	50	55	60
4	40	55	60	70	75	80
5	50	70	75	90	95	100
6	60	85	90	110	115	120
7	70	100	105	130	135	140
8	80	115	120	150	155	160
9	90	130	135	170	175	180
10	100	145	150	190	195	200
11	110	160	165	210	215	220
12	120	175	180	230	235	240
13	130	190	195	250	255	260
14	140	205	210	270	275	280
15	150	220	225	290	295	300
16	160	235	240	310	315	320
17	170	250	255	330	335	340
18	180	265	270	350	355	360
19	190	280	285	370	375	380
20	200	295	300	390	395	400
21	210	310	315	410	415	420

Den med I utmärkta kolumnen angifver förhållandet sådant det är enligt nu gällande bestämmelser, de med II och III utmärkta kolumnerna åter förhållandet sådant det skulle blifva, om ett antal af 15,000 invånare skulle fordras för hvarje ny riksdagsman, en större stad finge välja, och de med IV, V och VI betecknade kolumnerna slutligen förslagen att ett antal af 20,000 invånare skulle fordras för hvarje riksdagsman utöfver den förste, en större stad finge välja. Kolumnen IV angifver herr N. P. Nilssons, kolumnen V herr Ljungmans och kolumnen VI herr N. Peterssons förslag.

XII.

**Tabell, utvisande antalet riksdagsmän i Andra Kammaren efter folk-
mängden den 31 december 1885 enligt de olika förslagen.**

	I	II	III	IV	V	VI
Stockholm	21	14	11	11	11	10
Göteborg	9	6	5	5	4	4
Malmö	4	3	2	2	2	2
Norrköping	2	2	1	1	1	1
Gefle.....	2	1	1	1	1	1
Upsala	2	1	1	1	1	1
Jönköping	1	1	1	1	1	—
Karlskrona	1	1	1	1	1	—
Helsingborg	1	1	1	1	1	—
Lund.....	1	1	1	1	—	—
Örebro	1	1	1	1	—	—
Kalmar.....	1	1	1	1	—	—
Linköping	1	1	1	1	—	—
Landskrona	1	1	1	1	—	—
Sundsvall	1	1	1	1	—	—
Summa	49	36	30	30	23	19
Småstadsvalkretsar	26	24	24	18	20	22
Summa från städerna	75	60	54	48	43	41
Från landsbygden	146	146	146	147	147	146
Summa för hela riket	221	206	200	195	190	187

Den med I utmärkta kolumnen angifver förhållandet sådant det är enligt nu gällande bestämmelser. Den med II utmärkta kolumnen angifver förhållandet, sådant det skulle te sig, om 10,000 invånare skulle fordras för den förste och derutöfver 15,000 invånare för hvarje ytterligare riksdagsman, en större stad finge välja, och om småstäderna indelades uti valkretsar med minst 6,000 och högst 16,000 invånare. Den med III betecknade kolumnen utvisar huru förhållandet skulle blifva, om 10,000 invånare fordrades för den förste och derutöfver 20,000 för hvarje riksdagsman, en större stad ytterligare finge välja, och om småstäderna indelades i valkretsar med minst 8,000 och högst 16,000 invånare. De med IV, V och VI utmärkta kolumnerna angifva i samma ordning som i föregående tabell herrar N. P. Nilssons, A. V. Ljungmans och N. Peterssons förslag.

Obs. Beträffande de i kolumnerna IV och V angifna förslagen är att märka, dels att indelningen i valkretsar efter herr Nilssons förslag samt herr Ljungmans alternativ n:o 1 skall verkställas af Konungen och icke af Andra Kammaren och dels att antalet af sådana kretsar enligt det förstnämnda förslaget kan minskas från 18 till 16 och enligt det senare ökas från 20 ända till 24, allt efter som förslagens bestämmelser med mer eller mindre stränghet tillämpas.

XIII.

Tabell, utvisande medeltalet af invånare för hvarje riksdagsman i Andra Kammaren efter folkmängden den 31 december 1885 enligt de olika förslagen.

		I	II	III	IV	V	VI
För landsbygden	{Antal riksdagsmän ..	146	146	146	147	147	146
	{Medeltal invånare ...	26,560	26,560	26,560	26,379	26,379	26,560
För städerna	{Antal riksdagsmän ..	75	60	54	48	43	41
	{Medeltal invånare ..	10,734	13,418	14,908	16,772	18,722	19,635

Obs. 1. De romerska siffrorna öfver kolumnerna ega samma betydelse som i tab. XII.

Obs. 2. Ökas antalet riksdagsmän från städerna enligt förslaget i kolumnen V, på sätt i ett obs. till näst föregående tab. är antydt, så är att märka, det 44 riksdagsmän motsvara ett medeltal af 18,297 invånare, 45 riksdagsmän ett medeltal af 17,889 och 46 riksdagsmän ett medeltal af 17,501 invånare o. s. v.

XIV.

Sammanställning af de treåriga legislaturperioderna och de tioåriga perioderna för småstädernas indelning i valkretsar.

1866,	$\overline{1867-68-69}$,	$\overline{1870-71-72}$,	$\overline{1873-74-75}$,	$\overline{1876-77-78}$,
$\overline{1879-80-81}$,	$\overline{1882-83-84}$,	$\overline{1885-86-87}$,	$\overline{1888-89-90}$,	
$\overline{1891-92-93}$,	$\overline{1894-95-96}$,	$\overline{1897-98-99}$,	$\overline{1900-01-02}$,	
$\overline{1903-04-05}$,	$\overline{1906-07-08}$,	$\overline{1909-10-11}$,	$\overline{1912-13-14}$,	
$\overline{1915-16-17}$,	$\overline{1918-19-20}$,	$\overline{1921-22-23}$,	$\overline{1924-25-26}$,	
$\overline{1927-28-29}$,	$\overline{1930-31-32}$,	$\overline{1933-34-35}$,	$\overline{1936-37-38}$.	